

lanje, Pongerce in odtod še le v Šikole voziti. Ali tukaj je tri ure dalje, kakor bi čez Mostečno-Sesterže, Šikole bilo. Vozilo bi se tukaj dosti premeša, apna, drv, vina, ter še dosti lahko brzih vozičev. Bila bi toraj za večjo korist kakor malo kje drugod. Prosi se toraj v imenu vseh dotičnih občin, naj se ova prošnja v ozir vzame in povoljno v kratkem času reši na veliko korist vsemu ondi bivajočemu in potujočemu občinstvu. Prosimo okr. zastop Ptujski, naj nam na to reč odgovori, zlasti narodni možje naj se potegnejo za nas. F.

Od Velke. (Našim šulvereinovcem pod nos.) Ko se je na prizadevanje nekega „moža na postaji“, ustanovila tukaj ekspozitura, podredila se je tista krajnemu šolsk. svetu v Lehnau. Dotični mož je potem ovemu svetu poslal pismo, v katerem je omenil, naj plača neko svoto v denarjih, a za druge reči se bo uže skrbelo. Da si nerad, moral je kr. šolsk. svet to ponudbo sprejeti in je pri tem ostalo do lanskega leta. Preteklo leto jeseni pak se je začelo od šol. sveta zahtevati, naj oskrbi kurjavo za šolo, kar pa tisti, opirajoč se na poprej omenjeno pogodbo, ni storil. In brž se je našel tožnik, ki je to reč ovadil okrajnemu šolsk. svetu, kateri je prvemu pod kaznijo ukazal, oskrbeti drv za šolo. Iz povedanega je toraj razvidno, da ni krivda krajnega šolskega sveta to, da je pouk v šoli zbog pomanjkanja drv moral za nekoliko dni prenehati, ampak povzročil je to nekdo drugi, ki svoje obljube držal ni. Žalostno in sramotno za tukajšnje šulvereinerje je to, da imajo povsod drugje denarjev, a domačih, revnih šolskih otrok ne vidijo. Omeniti še je, da so tudi v pretečenem letu priredili veselico. Ali je tudi lanske veselice čisti dohodek, „Reinertrag“, moral, kakor letošnji, marširati v „kase“ dunajskih šulvereinskih glavačev, to je piscu neznano, vendar kakor je dozdevno, menda domačej šoli ni dosti več koristil, nego bode letošnji. Marsikdo bi pa utegnil iz povedanega sklepati, da otrokom naše šole uže zadostuje voda in zrak, ker naši šulvereinarji tako velikodušno podpirajo šulvereinsko stvar, le domača šola jim je deveta briga! Kaj ne, to je človekoljubje? Svetovati bi jim pak bilo, da si oskrbijo še hišo, v kateri bi naj kuhali svoje „Ortssuppe“, in v kojoj bi potem zapirali svoje blamaže, da bi z njimi ne smešili sebe in še druge pred vsem svetom. Opomniti je še, da se tukajšnja gospodična učiteljica ne ujema z nazori šulvereina, temuč otroke lepo slovensko poučuje, ter se je šulvereinske veselice udeležila za par ur le radi tega, da se ni zamerila. — Št. Ožbalčani bi lastnega župana imeli in sploh želijo proč občine Brezenske; tudi šole večje nebi radi zidali in prosijo za polajžbe šolskega obiskovanje. Vse zastonj.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarjevič Rudolf se je srečno vrnil domov od svojega potovanja v jutrovnih deželah. — Ministra Konrada napadajo vsi avstrijski listi, narodni in konservativni. Narodne poslance razburila je najbolj izjava, da „jednakopravni so le jednakovredni narodi“. To tolmačijo tako, da so v Avstriji Nemci, Madjari, Italijani največ vredni, Slovani pa menje vredni. Toda Slovanov je največ in dajejo na primer za obrambo cesarstva največ vojakov, toraj morajo v vojski največ krvi preliti. Ne gre tedaj pri nas tako govoriti, kakor je minister Konrad govoril. Slišati je, da uže prosi za odpust ter ga mislijo poslati za namestnika na Tirolsko, a od ondot pozvati Widmana. Slovani bi prišli od deža pod kap. — V državnem zboru bi se poslanci bili skoro stepli. Nemško-liberalni zijak Knotz je zelo podoben celjskim nemčurjem ter je grdo napadal avstrijske uradnike, vzdihoval po Bismarku in sploh grdo razsajal, da je poslanec Črkavski jezen pred njega stopil rekoč: „Ruse pustite na miru“. Sedaj plane 60 liberalcev nad Črkavskija in jud Pacher ga porine nazaj. Grozen ropot, ker Črkavskiju hitijo Poljaki v pomoč. Predsednik komaj vtolaži nemir. Drugi dan pouzroči Knotz zopet škandal, a tokrat mu predsednik vzame besedo. Omeniti je, da sta se zglasila 2 slovenska poslanca: g. dr. Jož. Vošnjak je obžaloval, da še ni bilo mogoče vladinih predlogov za rešenje kmetskega stanu na dnevni red dati, g. dr. Poklukar pa je krivice osvetljeval, ki se Slovincem na Koroškem in Primorskem godijo v malih šolah; našej deci se niti krščanski nauk več ne privoščijo v ljubej materinščini. — Naši prusaki uže toliko norijo za Bismarka, da mu za 70letnico denarjev pobirajo; posebno srboriti Bismarkoveci so v Gradi in Celji tako, da uže vladi preseda. Res grdo je, da imamo v Avstriji žab, ki prajzovski kvakajo in reglajo. — Madjarom ne dopada goldinar, hočejo vpeljati nov denar, pri katerem bi le v frankih (40 kr.) računili. Dobimo toraj za nekaj časa novo računsko zmešnjavo pri denarjih. — Hrvati delajo priprave za gradjenje Zagorske železnice, najprvlje od Čakovca nad Varaždin, Tužno-Cerje, Ivanec, Lepoglavo, Očuro in Golobovec. Dolga bila bi ta proga 37 kilometrov in stala za vsem 1.375.171 fl.

Vnanje države. Od greških Aten pripejal se je cesarjevič Rudolf po morji v Kotor in odtod z vozom v Črnogoro. Knez Nikola ga pričaka na meji in spremlja v Cetinje. Šest črnogorski bataljonov, samih junakov, pozdravlja cesarjeviča in njegovo soprogo. Pri obedu se je nazdravljalo francoski. Cesarjevič je šel na višino Prilip, od koder je čaroben razgled na

jug in Skadarsko jezero. Nadvojvoda Jovan pa je šel ogledovat bojišč v zadnjem turškem boji. — Bolgari bodo sijajno obhajali tisočletnico sv. Metoda, 220.000 frankov je za svečanosti nabranih. — Rusi stavijo železnico od Hvalinskega morja proti Heratu ter jo hočejo podaljšati v Samarkand in Bokaro in dalje v Sibirijo. Velikansko podjetje, železen obroč, ki bode srednjo Azijo priklepal Rusiji. — Nemški cesar Viljeim je dovršil 88. leto. njegov Bismark pa 70. Obadva bolehata, a vkljub temu katoliško Cerkvo preganjata in slovanske Poljake v Poznanskem hudo stiskavata. — Francozi sicer z državnimi penezi prav pometajo, tem boljše štedijo pri plači duhovnikom. To vedno bolj krčijo. — Belgijski kralj bode bržčas kralj zamorcev v novej Kongo-državi v osrednji Afriki. — Angleži imajo v Egiptu 16.400 mož, vse premalo zoper Mahdija. Zadnje dni začeli so od Suakima prodirati, da bi železnico gradili v Berber, pa so bili od Osman-Digme tako napadeni, da so morali vselej umakniti se nazaj v Suakim.

Za poduk in kratek čas.

Sv. Metod, apostol Slovanov.

VIII. Po smrti sv. Metoda dobi nemško-latinska duhovščina večjega poguma ter nasprotuje Gorazdu na vso moč. Wicing ne miruje, dokler mu Svetopolk ne dovoli, slovns. duhovščino vso iz dežele iztirati. Da jih kakor hudodelnike poloviti, bojda okoli 200, v ječe pometati potem pa na čolnih čez Donav spraviti ter napoditi. Izgnanci so šli k sosodnim Hrvatom in Bolgarom, kder so bili z veseljem vsprejeti. To je bil konec moravsko-panonskej nadškošiji pa tudi slovenskej sveti meši in slovenskej službi božjej v teh pokrajinah leta 886. —

Nehvaležno, neusmiljeno ravnanje s slovansko duhovščino pa je kakor nekšno prekletstvo uplivalo na Svetopolkovo državo. Bilo je očivestno, da jo je blagoslov nebeski zapustil. Nesloga, odpadek, izdajstvo doma v zvezi z zunanjo silo so jo za vselej in v kratkem zdrobili. Sicer se je Svetopolk še hrabro in srečno branil. L. 893 je cesarja Arnulfa potolkel in sramotno podil iz Moravske. Toda l. 894. mora umreti. Na smrtnej postelji ležeč pokliče tri svoje sine, jim da zvezane šibe tri, da jih zlo-mijo. Nobeden ne more tega storiti. Sedaj razveže kralj šibe in sinovi vsako posebič zelo lahko prekrhnejo. Na to jim reče Svetopolk: „dokler bodete složni, ostanete nepremagljivi, nesložni pa poginete vsi“. Žali Bog, da se sinovi tega slednjega očetovega opominjevanja niso držali.

Staršemu, Mojmiru II, začela sta brata Svetopolk II. in Svebog kljubovati. To je bilo tem nevarneje, ker so sedaj pritiskavali novi sovražniki, novi zavezniki Nemcev. Cesar Arnulf je namreč uže l. 892 bil zoper Svetopolka na pomoč pozval divje Madjare, ki so se takrat ob spodnjem Donavu in Črnem morji potepali. Svetopolk jih je sicer še iz dežele svoje zapodil. Toda l. 895 prišli so v večjem številu in vso Panonijo poplavili. Grozno so razsajali, vse cerkve podrli, vasi in mesta požgali, veliko ljudstva poklali, ostanke pa sebi podvrgli. Ugnezdili so se za vselej v staroslavnej Panoniji, ki sedaj zgubi to ime in postane: Madjarorszag. Kakor klin so se zagnali mej severne in južne, mej zapadne in vshodnje Slované! Moravsko samo je še Mojmir srečno branil. Toda v tolikej sili zapustijo Čehi svoje slovanske brate in se udajo Nemcem. Spitignev vojvoda skloni glavo pod nemški jarem. Še ni zadosti nasloge. Sedaj spunta se Svetopolk II. zoper hrabrega Mojmira. Grdi izdajalec pokliče Nemce, jim odpre vrata v Devin. Kmalu je slavna trdnjava razdjana in užgana. Svetopolka pa nehvaležni Nemci zvežejo ter na Nemško pošljejo, kder umerje. Mojmir nadaljuje boj zoper Nemce in Madjare. Res občudovanja vreden mladenič. Bil je komaj 23 let star. Posreči se mu Nemcem zopet iztrgati slovanske pokrajine do Donava, kar je cesarja Arnulfa tako razžalilo, da je l. 899 umrl. Madjari so med tem celó na Italijansko udarili in se leta 905 pomnoženi z novimi krdeli, ki so čez Karpate hrula, s vso silo navalili nad Mojmira. Bližu Bretislave na sedanjem Vogerskem pride do zadnje odločilne bitke. Mojmir in večina njegove vojske je ubita, Moravska uničena, država Rastislavova in Svetopolkova pokončana.

Učenci sv. Metoda, izgnani iz Moravske, vzeli so seboj svete knjige, od Cirila in Metoda spisane v staroslovenskem jeziku in z glagoliticó. Klement postane na Bolgarskem škof Veležki. On izume l. 911 nova pismena, ki so greškeje azbuki bolj podobna ter jih imenujejo sv. Cirilu v časten spomin: cirilico. Te nove pisave poprimejo se s sv. evangelijem vred Bolgari, Srbi in Rusi, ogromna večina Slovanov, okolo 90 milijonov duš.

Stara glagolitica ohrani se samo še pri Hrvatih primorskih. S cirilico in glagoliticó v zvezi pa je tudi staroslovenska sv. meša in bogoslužje. Kder rabijo Slovani staro pisavo, ondi je tudi sv. meša še sedaj slovanska, namreč pri katoliških Hrvatih škofije Senjske, pri zedinjenih Rusih (Rusinih) pa pri razkolnih, t. j. od papeža še ločenih Srbih, Bolgarih in Rusih. Drugi pišemo z latinico ter imamo latinsko sv. mešo: Slovenci, Hrvati, Slovaki, Čehi in Poljaci.

Čeravno je torej Metodova nadškošija